

LEHDISTÖTIEDOTE nro 117/24

Luxemburgissa 29.7.2024

Unionin tuomioistuimen tuomio asiassa C-202/24 | [Alchaster]¹

Yhdistyneen kuningaskunnan antamat pidätysmääräykset: unionin tuomioistuin selventää edellytyksiä, joiden täyttyessä ne voidaan panna täytäntöön Euroopan unionissa

Yhdistyneen kuningaskunnan erottua Euroopan unionista Yhdistyneen kuningaskunnan antamien pidätysmääräysten täytäntöönpanoon unionissa sovelletaan Euroopan unionin ja Yhdistyneen kuningaskunnan välistä kauppa- ja yhteistyösopimusta. Unionin tuomioistuin katsoo, että jäsenvaltioiden oikeusviranomaisten, joilta tällaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanoa pyydetään, on tutkittava itsenäisesti Euroopan unionin perusoikeuskirjan rikkomisen vaara, jonka asianomainen henkilö väittää aiheutuvan, jos hänet luovutetaan Yhdistyneeseen kuningaskuntaan. Kauppa- ja yhteistyösopimuksessa määrätty luovuttamismekanismi eroaa eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä tehdyssä puitepäätöksessä määrätystä luovuttamismekanismista.

Euroopan unionin ja Yhdistyneen kuningaskunnan välisessä **kauppa- ja yhteistyösopimuksessa**², jolla säännellään niiden suhteita Brexitin jälkeen, määrätään muun muassa oikeudellisesta yhteistyöstä rikosasioissa, joka perustuu pidätysmääräykseen perustuvaan luovuttamismekanismiin.

Magistrates' Courts of Northern Irelandin (Pohjois-Irlannin rikosasioiden piirituomioistuin, Yhdistynyt kuningaskunta) piirituomari antoi neljä pidätysmääräystä henkilöstä, jota epäiltiin terrorismirikoksista. Asianomainen henkilö väitti Irlannin ylimpään tuomioistuimeen tekemässään valituksessa, että hänen luovuttamisensa olisi ristiriidassa rikoksia ja rangaistuksia koskevan laillisuusperiaatteen kanssa, koska Yhdistynyt kuningaskunta oli kyseessä olevien rikosten oletetun tekemisen jälkeen muuttanut ehdonalaista vapauttamista koskevia sääntöjä epäedullisesti.

Irlannin ylin tuomioistuin totesi, että Yhdistyneen kuningaskunnan ylin tuomioistuin on jo katsonut, että nämä säännöt ovat yhteensopivia ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn yleissopimuksen (Euroopan ihmisoikeussopimus)³ kanssa ja että se itse on tässä yhteydessä jo hylännyt asianomaisen henkilön väitteen, joka koskee Euroopan ihmisoikeussopimuksen rikkomisen vaaraa. Se pohti, voidaanko sama päätelmä tehdä Euroopan unionin perusoikeuskirjassa (jäljempänä perusoikeuskirja)⁴ vahvistetun rikoksia ja rangaistuksia koskevan laillisuusperiaatteen osalta, ja esitti unionin tuomioistuimelle kysymyksen tästä aiheesta.

Unionin tuomioistuin selventää tänään antamassaan tuomiossa jäsenvaltion täytäntöönpanosta vastaavalle oikeusviranomaiselle kuuluvaa roolia silloin, kun henkilö, josta on annettu kauppa- ja yhteistyösopimukseen perustuva pidätysmääräys, väittää, että vaarana on, että tätä periaatetta loukataan, jos hänet luovutetaan Yhdistyneeseen kuningaskuntaan. Unionin tuomioistuin täsmentää, että kyseisen täytäntöönpanosta vastaavan oikeusviranomaisen on tutkittava tämä vaara itsenäisesti perusoikeuskirjan kannalta, vaikka Euroopan ihmisoikeussopimuksen rikkomisen vaara on jo suljettu pois.

Täytäntöönpanosta vastaavan oikeusviranomaisen on kieltäydyttävä pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta vain, jos sillä on pyydettyään pidätysmääräyksen antaneelta oikeusviranomaiselta lisätietoja ja -takeita käytettävissään objektiivisia, luotettavia, tarkkoja ja asianmukaisesti päivitettyjä tietoja, jotka osoittavat, että on olemassa todellinen

vaara siitä, että henkilöön sovelletaan rikoksen tekopäivänä voimassa ollutta rangaistusta ankarampaa rangaistusta.

Unionin tuomioistuin korostaa aluksi, että **eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä tehdyssä puitepäätöksessä⁵ ei säännellä niiden pidätysmääräysten täytäntöönpanoa, jotka Yhdistynyt kuningaskunta on antanut erosopimuksessa⁶ määritellyn siirtymäkauden päättymisen jälkeen. Tuosta päivästä lähtien tähän täytäntöönpanoon sovelletaan kauppa- ja yhteistyösopimusta.** Mainitun sopimuksen mukaan jäsenvaltio voi kieltäytyä panemasta tällaista pidätysmääräystä täytäntöön ainoastaan kyseisestä sopimuksesta johtuvista syistä. Kun jäsenvaltioiden täytäntöönpanosta vastaavat oikeusviranomaiset tekevät päätöksen henkilön luovuttamisesta Yhdistyneeseen kuningaskuntaan kauppa- ja yhteistyösopimuksen perusteella, niiden on tässä yhteydessä valvottava perusoikeuskirjassa vahvistettujen perusoikeuksien kunnioittamista.

Unionin tuomioistuin huomauttaa tältä osin, että eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä tehdyllä puitepäätöksellä käyttöön otettu yksinkertaistettu ja tehokas järjestelmä tuomittujen tai epäiltyjen henkilöiden luovuttamiseksi perustuu siihen vankkaan **luottamukseen**, jonka on vallittava **jäsenvaltioiden välillä**, ja **vastavuoroisen tunnustamisen periaatteeseen**. Tämä periaate on jäsenvaltioiden välisen rikosoikeudellisen yhteistyön kulmakivi. Kyseessä on jäsenvaltioiden välinen erityissuhde, joka perustuu siihen perustavanlaatuiseen lähtökohtaan, jonka mukaan kukin jäsenvaltio jakaa kaikkien muiden jäsenvaltioiden kanssa – ja tunnustaa sen, että nuo muut jäsenvaltiot jakavat sen kanssa – **lukuisia yhteisiä arvoja, joihin unioni perustuu**.

Tällainen luottamuksen taso voidaan vahvistaa myös jäsenvaltioiden ja tiettyjen kolmansien maiden, joilla on erityissuhde Euroopan unioniin, välisillä kansainvälisillä sopimuksilla. **Kauppa- ja yhteistyösopimuksella ei kuitenkaan luoda tällaisia erityissuhteita Yhdistyneen kuningaskunnan ja Euroopan unionin välille, etenäkään, koska Yhdistynyt kuningaskunta ei kuulu eurooppalaiseen alueeseen, jolla ei ole sisärajoja.** Lisäksi kauppa- ja yhteistyösopimuksessa määrätty luovuttamismekanismi eroaa tietyiltä osin eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä tehdyssä puitepäätöksessä määrätystä luovuttamismekanismista.

Tässä yhteydessä on niin, että kun etsitty henkilö vetoaa vaaraan perusoikeuskirjassa vahvistetun perusoikeuden loukkaamisesta, täytäntöönpanosta vastaavan oikeusviranomaisen on tutkittava kaikki merkitykselliset seikat arvioidakseen kyseisen henkilön todennäköistä tilannetta siinä tapauksessa, että hänet luovutettaisiin Yhdistyneeseen kuningaskuntaan. Tämä edellyttää, toisin kuin eurooppalaisen pidätysmääräyksen yhteydessä tehtävässä kaksivaiheisessa⁷ tutkinnassa, että huomioon on otettava samanaikaisesti sekä kyseisessä maassa yleisesti voimassa olevat säännöt ja käytännöt, että – jos keskinäisen luottamuksen ja vastavuoroisen tunnustamisen periaatteita ei sovelleta – kyseisen henkilön yksilöllisen tilanteen erityispiirteet.

Siltä osin kuin on kyse ehdonalaista vapauttamista koskevien sääntöjen muutoksesta, unionin tuomioistuin katsoo, että rangaistuksen täytäntöönpanoa koskeva toimenpide on ristiriidassa perusoikeuskirjan kanssa vain, jos siitä seuraa kyseessä olevan rikoksen tekopäivänä voimassa olleen rangaistuksen todellisen ulottuvuuden muuttuminen, mikä johtaisi alun perin määrättyä rangaistusta ankaramman rangaistuksen määräämiseen.

HUOMAUTUS: Ennakkoratkaisupyyntö antaa jäsenvaltioiden tuomioistuimille mahdollisuuden esittää käsiteltävänäään olevassa asiassa unionin tuomioistuimelle kysymyksiä unionin oikeuden tulkinnasta tai unionin toimen pätevydestä. Unionin tuomioistuin ei ratkaise kansallisen tuomioistuimen käsiteltävänä olevaa oikeusriitaa. Kansallisen tuomioistuimen tulee ratkaista asia unionin tuomioistuimen ratkaisun mukaisesti. Unionin tuomioistuimen ratkaisu sitoo samalla tavoin muita kansallisia tuomioistuimia, joiden käsiteltäväksi saatetaan samankaltaisia kysymyksiä.

Tämä on tiedotusvälineiden käyttöön tarkoitettu epävirallinen asiakirja, joka ei sido unionin tuomioistuinta.

Tuomion [koko teksti ja siitä mahdollisesti laadittu tiivistelmä](#) julkaistaan CURIA-sivustolla tuomion julistamispäivänä.

Lisätietoja: Gitte Stadler ☎ +352 4303 3127

Kuvia tuomion julistamistilaisuudesta on saatavilla [Europe by Satellite -sivustolla](#). ☎ +32 2 296 4106

Pysykää kuulolla!

¹ Tämän asian nimi on kuvitteellinen nimi. Se ei vastaa oikeudenkäynnin minkään asianosaisen todellista nimeä.

² Euroopan unionin ja Euroopan atomienergiayhteisön sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan välinen [kauppa- ja yhteistyösopimus](#).

³ Euroopan ihmisoikeussopimus, sellaisena kuin se on pöytäkirjoilla nro 11 ja 14 muutettuna ja lisäpöytäkirjalla ja pöytäkirjoilla nro 4, 6, 7, 12, 13 ja 16 täydennettynä.

⁴ [Euroopan unionin perusoikeuskirja](#).

⁵ [Eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä ja jäsenvaltioiden välisistä luovuttamismenettelyistä 13.6.2002 tehty puitepäätös](#), sellaisena kuin se on muutettuna 26.2.2009 tehdyllä neuvoston puitepäätöksellä 2009/299/YOS (puitepäätös).

⁶ [Sopimus Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan eroamisesta Euroopan unionista ja Euroopan atomienergiayhteisöstä](#).

⁷ Eurooppalaisen pidätysmääräyksen osalta täytäntöönpanosta vastaavan oikeusviranomaisen on tutkinnan ensimmäisessä vaiheessa selvitettävä, onko olemassa sellaisia tietoja, jotka osoittavat, että pidätysmääräyksen antaneessa jäsenvaltiossa on olemassa todellinen vaara siitä, että perusoikeutta loukataan joko rakenteellisten ja yleisten puutteiden vuoksi taikka sellaisten puutteiden vuoksi, jotka kohdistuvat erityisellä tavalla objektiivisesti yksilöitävissä olevaan henkilöiden ryhmään. Tutkinnan toisessa vaiheessa täytäntöönpanosta vastaavan oikeusviranomaisen on arvioitava konkreettisesti ja tarkasti, missä määrin tutkinnan ensimmäisessä vaiheessa havaituilla puutteilla voi olla vaikutusta eurooppalaisen pidätysmääräyksen kohteena olevaan henkilöön, ja onko, kun otetaan huomioon hänen henkilökohtainen tilanteensa, painavia perusteita uskoa, että kyseinen henkilö altistuu todelliselle vaaralle siitä, että merkityksellistä perusoikeutta loukataan, mikäli hänet luovutetaan pidätysmääräyksen antaneeseen jäsenvaltioon. Velvollisuudella todeta puutteiden olemassaolo ennen kuin voidaan arvioida konkreettisesti ja tarkasti, altistuuko pidätysmääräyksen kohteena oleva henkilö todelliselle vaaralle siitä, että perusoikeutta loukataan, pyritään välttämään se, että tällainen arviointi voitaisiin tehdä vain poikkeustapauksissa. Se on siten seurausta olettamasta, että pidätysmääräyksen antanut jäsenvaltio noudattaa perusoikeuksia, mikä perustuu keskinäisen luottamuksen periaatteeseen.